

Міністерство освіти і науки України
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
Факультет іноземних мов
Кафедра германської філології та методики викладання іноземних мов

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор,
проректор з науково-педагогічної
та методичної роботи

проф. О.Д. Бойко
“26” лютого 2021 року

ПРОГРАМА

КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

ЗА ОСВІТНІМ РІВНЕМ «БАКАЛАВР»

Спеціальність: 014 Середня освіта (мова і література (англійська))

Ніжин 2021

Програма комплексного кваліфікаційного екзамену за освітнім рівнем «бакалавр», спеціальність 014 Середня освіта Мова і література (англійська)

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри германської філології та методики викладання іноземних мов

Протокол № 10 від "26" лютого 2021 року

Завідувач кафедри германської філології та методики викладання іноземних мов

_____ (Таран О.М.)

Схвалено методичною комісією факультету іноземних мов Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя за спеціальністю 014 Середня освіта Мова і література (англійська)

Протокол № "5" "26.02" 2021 року

Голова
_____ (Тезікова С.В.)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1. Вимоги до студентів

Комплексний кваліфікаційний екзамен передбачає перевірку та оцінку сформованості у студентів предметно-фахової компетентності, яка базується на комунікативній, лінгвістичній, методичній, соціокультурній, дослідницькій, психолого-педагогічній компетенціях. Випускники повинні продемонструвати готовність до виконання таких виробничих функцій: навчальна, гностична, виховна, розвивальна, планувальна, організаційна, контролююча, діагностична.

Екзаменаційні завдання спрямовані на визначення:

- рівня володіння іноземною мовою та її теоретичною базою, а також нормами побудови тексту і контексту;
- обізнаності про актуальні проблеми теорії мови та підходи до аналізу лінгвістичних явищ;
- здатності встановлювати взаємозв'язки між мовними та мовленнєвими одиницями під час аналізу конкретного текстового матеріалу;
- рівня володіння способами формулювання думок іноземною мовою, способами реалізації мовної норми в різних видах мовленнєвої діяльності;
- рівня сформованості професійно-методичних вмінь: конструктивно-планувальних, лінгвометодичних, організаційних, дослідницьких, педагогічних;
- готовності до обґрунтування дидактичних умов, педагогічної технології, прийнятого рішення.

2. Структура комплексного кваліфікаційного екзамену

№ п.п.	Зміст компоненту	Оцінювання	Примітки
Предметно-фаховий блок (мовний компонент)			
1.	Робота з текстом	40 балів	
2.	Письмова частина (есе)	10 балів	Пишеться до екзамену
Предметно-фаховий блок (методичний компонент)			
3.	Захист кваліфікаційної роботи з методики викладання іноземних мов	25 балів	Завдання відкриті, можна готувати протягом року
Психолого – педагогічний компонент			
4.	Аналіз педагогічної ситуації з теоретичним обґрунтуванням	25 балів	Затверджується кафедрою

			педагогіки
--	--	--	------------

Предметно-фаховий блок: (лінгвістичний компонент).

Складанню комплексного кваліфікаційного екзамену передуює написання есе (10 балів), оцінка за яке враховується при загальному оцінюванні.

Тема письмової роботи та тексти для аналізу обираються з урахуванням програмної тематики з *Практики усного та писемного мовлення* (1-4 курси).

Усна частина відповіді: робота з текстом.

Завдання, що пропонуються:

1) Обрати абзац для виразного читання (не менше 5 речень), обґрунтувавши вибір іноземною мовою. Прочитати вголос і зробити літературний переклад (4 хв.) -10 балів (читання – 5, переклад – 5)

2) Презентувати детальний переказ тексту (4 хв) – 15 балів

Писемна частина відповіді (екзаменатор перевіряє завдання під час відповіді студента на інші питання білету – додаткові запитання по писемним завданням (2 хв.) можливі після відповіді на всі запитання білету).

Завдання, що пропонуються:

3) Виписати і пояснити англійською мовою **чотири** історичні, граматичні, лексичні або стилістичні явища, що можуть ускладнювати розуміння тексту – 10 балів (по 2,5 балів за кожне явище) / Для заочного відділення – лексикологічний аналіз – 10 балів.

4) написати 5 запитань щодо найбільш важливих віх тексту – 5 балів.

Предметно-фахова підготовка: (методичний компонент – експериментальний навчальний план).

Підсумкове оцінювання має на меті з'ясувати, наскільки успішно студент засвоїв усю програму навчальної дисципліни відповідно до Профілю вчителя англійської мови кваліфікаційної категорії «молодий спеціаліст». Підсумкова оцінка враховує:

- середній бал за усі модулі курсу (30%);
- результати педагогічної практики (40%);
- якість виконання кваліфікаційної роботи (30%).

Кожна з цих складових оцінюється за окремими критеріями. Для успішного завершення курсу методики студент повинен отримати позитивну оцінку за кожен складову.

Експериментальна програма з методики містить різноманітні завдання: есе, рефлексивне письмо, доповідь/звіт, презентація, вікторина, план уроку, розробка навчальних матеріалів і тестів, план професійного розвитку, портфоліо. Критерії

оцінювання варіюються відповідно до типу завдання. На кінець курсу всі бали за виконані модульні завдання враховуються у середньо зважену підсумкову оцінку.

Педагогічна практика (вчитель-практикант) оцінюється у 8-му семестрі, де перевіряється здатність студента навчати англійської мови з урахуванням принципів навчання та організації навчального процесу. Оцінювання відбувається за критеріями, зазначеними у Програмі. Пропонується оцінити десять залікових уроків, проведених студентами. Два уроки (залікові) відвідує та оцінює за визначеними критеріями викладач методики, а вісім – шкільний вчитель англійської мови (ментор), за яким закріплений студент. Викладач методики повинен оцінити уроки, проведені на двох ступенях навчання – початковому та середньому. Бали за виробничу практику розподіляються між портфоліо – 40% та проведеними студентом уроками (60%).

При оцінюванні уроків до уваги береться здатність студента-практиканта розуміти психологічні особливості учнів та враховувати їх при відборі навчальних матеріалів та плануванні освітнього процесу; вміння управляти роботою в класі, використовуючи чіткі інструкції, дотримуючись балансу між говорінням вчителя та учнів, застосовуючи ІКТ; оцінювати навчальні досягнення учнів з використанням сучасних прийомів корекції помилок, роботи над їх усуненням, актуалізації знання англійської мови.

До портфоліо входять: психолого-педагогічна характеристика класу (10%), 2 розгорнуті плани-конспекти уроків з навчальними матеріалами для початкової та середньої школи (20%), рефлексивне есе (10%).

Кваліфікаційна робота передбачає демонстрацію здатності студента поєднувати теоретичні знання з власною практикою навчання англійської мови у школі (педагогічна практика (виробнича)). Студент виконує кваліфікаційну роботу англійською мовою та подає її до захисту в кінці 8-го семестру. Оцінювання роботи здійснюється науковим керівником за визначеними критеріями у межах 70% від загальної оцінки. 30% студент отримує за публічний захист кваліфікаційної роботи англійською мовою на усному державному екзамені.

3. Зміст комплексного кваліфікаційного екзамену

3.1 Зміст лінгвістичної підготовки

3.1.1 Тематика текстів та есе (на основі тем, які вивчалися у попередні чотири роки)

1. У пошуках пригод. Роль ризику у житті людини. Переваги й недоліки способу життя, що пов'язаний з ризиком. Попередження нещасних випадків.
2. Кіно у нашому житті. Історія кіно. Відомі режисери та актори. Культові фільми. Дитяче кіно. Вплив кіно та телебачення на людину.
3. Від школи до університету. Система середньої освіти в Англії та Уельсі. Типи шкіл. Проблеми сучасної школи. Освіта обдарованих дітей. Система середньої та вищої освіти в Україні.
4. Характер і особистість. Характер і поведінка. Фактори, що впливають на поведінку людини. Особистість і технічна революція. Роль гумору в нашому житті. Особливості національного характеру.

5. Мистецтво. Напрямки мистецтва. Англійська школа живопису. Критерії оцінки творів мистецтва. Пабло Пікассо та його «Герніка». Улюблений художник/картина. Представники поп-арту. Українське образотворче мистецтво.
6. Світ навколо нас. Дикий світ та навколишнє середовище. Проблеми довкілля та її вирішення. Промисловість та сільське господарство. Всесвітній рух за чисте довкілля. Охорона тварин.
7. Спосіб життя. Подружнє життя. Життя емігрантів. Розпорядок дня.
8. Прибутки та витрати. Особисті фінанси. За все треба платити в житті. Як заощаджувати й інвестувати гроші. Якими способами можна переконати покупця придбати певну річ.
9. Комунікація. Різні види комунікації, передачі та одержання інформації. Преса у Великій Британії та в Україні. Занепад британської газетної імперії. Телебачення, його роль у суспільному житті.
10. Покарання й помста. Правосуддя. Суди у Великій Британії та в Україні. Злочин і покарання. Як уберегтись від злочинців.
11. Репутація людини. Складові частини репутації людини. Відомі люди.
12. Інші світи. Незвичайні та незрозумілі явища. Уфологія. Наука й шарлатанство. Контакти з іншими світами.
13. Почуття та ставлення до людей. Емоційне ставлення до різних подій. Корисність та деструктивність деяких почуттів. Емоційна різниця між чоловіком та жінкою. Наполегливість і послідовність.
14. Докори сумління. Моральність та аморальність деяких вчинків. Нечесні люди та наше ставлення до них. Шахраї у світовій історії. Обман у сфері побутових послуг. Право людини на особисте життя й збереження професійної таємниці.
15. Технічні досягнення й етичні проблеми. Новітні досягнення у сфері телекомунікацій та наше ставлення до них. Етичний аспект використання мобільних телефонів. Розвиток робототехніки. Непередбачувані наслідки генної інженерії.
16. Мови й нації.

3.1.2 Теоретичні питання

1. Дисиміляція звуків в англійській мові: її види. Види акомодатії англійських голосних та приголосних звуків.
2. Інтонація та її роль у мовленні. Проблема визначення інтонації, її компонентів та функцій. Позначення інтонації у писемному мовленні. Функції інтонації. Інтонація й просодія. Висотний компонент інтонації. Елементи структури інтонації.
3. Наголос в англійській мові. Поняття словесного наголосу. Його види. Характеристика англійського словесного наголосу. Фактори, що визначають місце й ступінь наголосу: рецесивна, ритмічна та ретентивна тенденції. Конструктивна, дистинктивна та рекогнитивна функції словесного наголосу.
4. Відмінності в артикуляції голосних та приголосних у британському та американському варіантах англійської мови.
5. Закон Гріма. Співвідношення германського та індоєвропейського консонантизму. Фонетична та фонологічна сутність цього закону. Інтерпретації закону Гріма.
6. Великий зсув голосних. Великий зсув голосних як прояв нової кореляції голосних у системі англійської мови. Поступовий характер фонетичних змін довгих монофтонгів та проблема датування "зсуву". Фонетична сутність "зсуву". Спроби фонологічного пояснення "зсуву".
7. Розвиток правопису в історії англійської мови. Загальна характеристика орфографії середнього англійського періоду. Норманські переписувачі та

- введення нових принципів письма. Широке використання диграфів для позначення голосних і приголосних фонем. Сутність латинізації правопису.
8. Морфемна структура слова. Типи морфем. Синтетичні та аналітичні форми.
 9. Критерії класифікації слів на частини мови. Іменник. Проблема категорії відмінка. Історія категорії відмінка.
 10. Категорія числа в історії англійської мови. Причини існування винятків в утворенні числа. Причини спрощення іменних категорій.
 11. Прикметник. Категорія ступенів порівняння. Субстантивація прикметників та ад'єктивація іменників у сучасній англійській мові.

3.2 Зміст методичної підготовки

1. Теоретичні основи методики викладання іноземних мов (ІМ) у загальноосвітніх навчальних закладах. Мета навчання іноземних мов у середній школі: підхід до визначення мети навчання ІМ як оволодіння культурою в чотирьох аспектах: навчальному, пізнавальному, виховному, розвиваючому.
2. Базові методичні категорії: принцип, метод, методична система, методичний прийом.
3. Засоби навчання іноземних мов у середній школі.
4. Характеристика програми з іноземної мови для школи: структура програми, вимоги програми за ступенями навчання, зміст навчального матеріалу, його розподіл по розділах.
5. Проблема підручника і навчально-методичного комплексу з іноземної мови.
6. Використання технічних засобів зорової і слухової наочності на різних ступенях навчання іноземних мов.
7. Система вправ для навчання ІМ: вправа як засіб оволодіння мовленнєвими навичками та вміннями; типи і види вправ; структура вправи; особливості комунікативних вправ.
8. Формування іншомовної граматичної компетентності: характеристика граматичних навичок у продуктивних і рецептивних видах мовленнєвої діяльності та етапи їх формування; вправи для формування іншомовної граматичної компетентності; особливості формування іншомовної граматичної компетентності в початковій, основній і старшій школі.
9. Формування іншомовної лексичної компетентності. Навчання іншомовного репродуктивного та рецептивного лексичного матеріалу.
10. Формування іншомовної фонетичної компетентності.
11. Формування мовленнєвих компетентностей: слухання, говоріння, читання, письмо.
12. Розвиток умінь діалогічного та монологічного мовлення.
13. Формування соціокультурної компетентності у процесі оволодіння іноземною мовою.
14. Організація процесу навчання іноземних мов у загальноосвітній школі: контроль у навчанні іноземних мов; планування навчального процесу; особливості та вимоги до уроків іноземної мови; позакласна робота з іноземної мови.
15. Сучасні тенденції у викладанні і вивченні іноземних мов.

4. Критерії оцінювання усного мовлення студентів на комплексному екзамені (орієнтовні)

Предметно-фахова підготовка: (лінгвістичний компонент).

Писемна частина екзамену (есе):

за грамотно написане есе студентів виставляється 10 балів;

за кожну граматичну помилку у вживанні форм дієслова та неособових форм дієслова знімається 0,5 бала;

за кожну лексичну помилку, а також за неправильно вжиті форми іменника, прикметника, прислівника знімається 0,25 бала;

за кожну орфографічну помилку, неправильно вжитий артикль або прийменник знімається 0,1 бал

Усна частина екзамену (робота з текстом).

Оцінка за усне мовлення є результатом поділу суми оцінок за окремі аспекти мовлення /граматична правильність, вимова, володіння лексикою/ та ефективність мовлення на кількість аспектів:

відмінно (A) - відсутні помилки в основних /tenses, modal verbs, non-finite forms of the verb, degrees of comparison, formation of adverbs/ та складних /oblique moods, articles/ структурах;

добре (B - C) - вільно володіє основними структурами, хоча інколи робить помилки у складних структурах;

задовільно (D-E) - володіє основними структурами на рівні, достатньому для спілкування на повсякденні теми, хоча часто робить помилки у складних структурах;

незадовільно (F) - робить багато помилок в основних структурах при спілкуванні на повсякденні теми, що створює труднощі при комунікації. Не робить спроб уживати складні структури або постійно помиляється при їхньому використанні.

Вимова /інтонація та окремі звуки/

відмінно (A) - хороший ритм, правильність наголосу, відповідне інтонаційне оформлення та хороша вимова окремих звуків, хоча відчувається невеликий акцент;

добре (B - C) - ритм, інтонаційне оформлення та вимова окремих звуків наближаються англійських, проте відчувається акцент;

задовільно (D - E) - ритм, інтонаційне оформлення та вимова окремих звуків - середнє між англійською та рідною мовами, чим створюється значний акцент;

незадовільно (F) - інтонаційне оформлення та вимова окремих звуків нагадують звучання рідною мовою, що створює значні труднощі при розумінні висловлювань.

Володіння лексикою

відмінно (А) - володіє широким набором лексичних одиниць, який достатній для спілкування на повсякденні теми і легко добирає слова, говорячи на абстрактні теми, передбачені програмою;

добре (В - С) - легко добирає слова при спілкуванні на повсякденні теми, але, говорячи на абстрактні теми, передбачені програмою, демонструє окремі труднощі при доборі лексичних одиниць;

задовільно (D-E) - володіє достатнім словниковим запасом для спілкування на повсякденні теми, хоча при говорінні на абстрактні теми, передбачені програмою, демонструє помітні труднощі у доборі лексичних одиниць;

незадовільно (F) словниковий запас недостатній для того, щоб справитись зі спілкуванням на повсякденні та абстрактні теми, передбачені програмою.

Ефективність мовлення

відмінно (А) - без труднощів справляється з підготовленим мовленням та майже зовсім не має труднощів при непідготовленому мовленні; зміст повністю відповідає темі; тривалість змістовного непідготовленого висловлювання 4-5 хвилин;

добре (В-С) - майже зовсім не має труднощів при підготовленому мовленні, хоча інколи спостерігаються незначні труднощі при непідготовленому мовленні; зміст в основному відповідає темі; тривалість змістовного непідготовленого висловлювання 3-4 хвилини;

задовільно (D-E) - спостерігаються труднощі при підготовленому мовленні, а також помітні труднощі при непідготовленому мовленні, хоча вони не порушують процес комунікації; тема в основному розкрита; тривалість змістовного непідготовленого висловлювання 2-3 хвилини;

незадовільно (F) - проявляє значні труднощі при підготовленому мовленні.

Предметно-фахова підготовка: (методичний компонент).

Критерії для оцінювання публічного захисту кваліфікаційної роботи:

Критерії	Оцінка
Зміст презентації	15%
Студент	
<ul style="list-style-type: none">чітко викладає основні результати дослідженнянаводить аргументацію щодо найважливіших висновків дослідженнядемонструє здатність до рефлексії щодо досвіду виконання дослідження	
Відповіді на запитання	10%
Студент	
<ul style="list-style-type: none">чітко та змістовно відповідає на запитання	

- пояснює базові аспекти дослідження
- пов'язує відповіді з різноманітними аспектами дослідження

Форма презентації	5%
Презентація чітка, структурована, зрозуміла для слухачів, відповідає часовому регламенту.	
Загальна оцінка	30%

5. Рекомендована література

1. Ігіна З. О. Основи комунікативної лінгвістики: навч. посіб./ З.О. Ігіна. – Ніжин: НДУ ім. Миколи Гоголя, 2014. – 190 с.
2. Потапенко С.І. Практичний курс англійської мови: навч. посіб. для вищих навч. закладів / С.І. Потапенко, С.В. Гамор, З.О. Ігіна, Н.М. Талавіра. – Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2015. – Ч.1. – 162 с.
3. Потапенко С.І., Харитонов І.К. Сучасний англійський синтаксис. Теорія і практика. Навчальний посібник./ С.І. Потапенко, І.К. Харитонов. – 4-е видання, доповнене та перероблене. – Ніжин: Видавництво НДУ, 2005. – 106 с.
4. Талавіра Н.М. Практичний курс англійської мови: навч. посіб. для вищих навч. закладів/ Н.М. Талавіра. – Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2016. – Ч.2. – 109 с.
5. Трибуханчик А.М. Англійська без помилок: навч. посіб. для студентів освітньо-кваліфікаційних рівнів «спеціаліст» і «магістр» факультетів іноземних мов / А.М. Трибуханчик. – Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2014. – 227 с.
6. Харитонов І.К. Теоретична граматики сучасної англійської мови/ І.К. Харитонов. – Тернопіль: Навчальна книга. – Богдан, 2007. – 160 с.
7. Хрестоматія з теоретичної фонетики англійської мови (для студентів денної форми навчання)/ Укл.: С.В. Гамор, О.В. Майборода. – Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2006. – 45 с.

6. Перелік засобів, які можуть використовувати студенти на екзамені: словники, електронні словники, підручники для загальноосвітніх навчальних закладів.

Схвалено: Кафедрою германської філології та методики викладання іноземних мов

« 26 » лютого 2021 р., протокол № 10

Завідувач кафедри доц. Таран О.М.